

CRÒNICA

«**El Carxe, territori de frontera**», una exposició que recorre els Països Catalans (2011-2013). — A finals de l'any 2011, el 2 de desembre, s'inaugurava a la ciutat d'Alacant aquesta exposició, que pretenia donar a conèixer el territori catalanoparlant que penetra dins la Regió de Múrcia. Era una iniciativa conjunta de la Delegació de l'Institut d'Estudis Catalans a Alacant i del director de cinema Fran Ruvira, originari del Pinós, la localitat valenciana més lligada al Carxe, situada dins la comarca de les Valls del Vinalopó. El motiu d'aquesta conjunció feliç va ser el rodatge en terres del Carxe de la pel·lícula *Orson West* (2010), que va acabar estrenant-se durant l'any 2012, mentre l'exposició feia el seu camí. Així, després de tancar-se a Alacant, aquesta mostra va passar al Museu de la Vida Rural, de l'Espluga de Francolí (Conca de Barberà), on es va inaugurar el 13 de gener de 2012 a càrrec de Josep Vallverdú, escriptor i Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, i Carles Duarte, filòleg i director de la Fundació Lluís Carulla. L'etapa següent va ser la seu central de l'entitat patrocinadora de l'exposició, l'Institut d'Estudis Catalans, que va acollir, a l'antiga Casa de Convalescència, al carrer del Carme de Barcelona, aquesta mostra de la presència de la nostra cultura a Múrcia; l'exposició s'hi va obrir el 20 de febrer de 2012 amb una presentació a càrrec del dialectòleg i membre de la Secció Filològica Joan Veny i la presència de Fran Ruvira i l'alcalde del Pinós.

Conclou la primera visita a terres catalanes, l'exposició va tornar al País Valencià, concretament a Alcoi, a la seu de la Universitat Politècnica de València en aquella ciutat (des del 16 de març de 2012), on va ser visitada, entre d'altres, pels nombrosos participants en la Jornada de Sociolingüística d'Alcoi que va tenir lloc el 24 de març. Del campus alcoià va passar al campus de la Universitat d'Alacant, on va romandre del 28 de març al 3 de maig de 2012. Després de l'estada en aquests dos campus meridionals valencians, l'exposició va conèixer la sala que més visites va rebre, la del Centre de Recursos de la Casa del Vi del Pinós, on va ser inaugurada el 4 de maig del mateix any i va poder ser visitada pels mateixos habitants del Carxe. Finalment, acabava el seu primer periple a la Nucia, a la comarca de la Marina Baixa, on es va quedar del 24 de maig al 14 de juny. Paral·lelament, la pel·lícula *Orson West*, que comptava amb un repartiment excepcional, amb actrius com Sonia Almarcha o Montserrat Carulla, s'estrenava el juny de 2012 i, des de llavors, ha fet un recorregut per diverses sales —comercials i culturals— dels Països Catalans fins ben entrat el present any (2013): Barcelona, Palma, Alacant... i també la mateixa comarca matriu del Carxe, les Valls del Vinalopó (el Pinós i Petrer). Posteriorment, i ja dins l'any 2013, l'exposició ha tornat al Principat per a visitar Manresa (entre el 14 de febrer i el 3 de març) i Vilanova i la Geltrú (del 5 de març al 9 d'abril). En aquesta última ciutat i en el marc de l'exposició s'ha presentat el 8 de març la reedició del llibre *El Carxe. Recull de literatura popular valenciana de Múrcia*, d'Ester Limorti i Artur Quintana (reedit el 2012 per l'Institut d'Estudis Catalans després d'haver-se esgotat la primera edició, que havia anat a càrrec de l'Institut Alacantí de Cultura el 1998).

«El Carxe, territori de frontera», dissenyada per l'empresa barcelonina de gestió gràfica i publicitària Formats, ha estat fruit d'una col·laboració de persones procedents de diversos camps professionals que, al llarg de més d'un any, hi han contribuït amb un entusiasme fora mida. Coordinades

per qui signa aquestes ratlles, hi hem d'esmentar l'estudiosa de la literatura popular Ester Limorti, el dialectòleg Vicent Beltran, de la Universitat d'Alacant, l'especialista en comunicació audiovisual Alba Montoya, i el director de cinema i pare de la idea, Fran Ruvira. A més, hi han col·laborat amb l'aportació de fotografies artístiques Evarist Albert i Miquel Mira, i amb la correcció de textos, Josep Maria Mestres. També cal fer esment de les contribucions especials de Pilar Pérez (receptes i fotografies), Consuelo Escudero (informació sociolingüística) i Àngel Custodio Navarro (situació jurídica). L'exposició es compon d'una sèrie de panells informatius i quaderns auxiliars, amb profusió de textos i il·lustracions, sobre geografia, història, demografia, llengua, estatus jurídic, cultura popular i altres aspectes relacionats amb el coneixement del Carxe com a territori de llengua catalana inserit dins una zona oficialment castellanoparlant (Múrcia). Els panells i els quaderns es completen amb material audiovisual: enregistraments en àudio de rondalles populars narrades per parlants del Carxe (que es poden sentir individualment amb auriculars) i dos enregistraments en vídeo, un en relació al centenari de la creació de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (1911-2011), que es va celebrar el mateix any que s'inaugurava l'exposició, i un altre que conté uns fragments d'interès etnolingüístic de la pel·lícula *Orson West*. La qualitat de tot aquest material ha requerit un cofinançament, en el qual han col·laborat la Universitat d'Alacant, el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, la Filmoteca de Catalunya, l'Obra Social de «la Caixa» i la Fundació Lluís Carulla. Per això, l'esforç esmerçat ha de continuar donant els seus fruits perquè l'exposició no ha perdut actualitat i encara és desconeguda a la major part dels Països Catalans.

Brauli MONTOYA ABAT
Universitat d'Alacant

2012, Any Joan Fuster. — Havent transcorregut vint anys des de la mort de l'escriptor Joan Fuster, hom pot constatar que l'impacte que va deixar la seva obra damunt la societat valenciana hi continua vigorós i ple d'actualitat. En concret, al cap de cinquanta anys de la publicació de *Nosaltres els valencians*, aquest assaig fusterià no perd les seves condicions d'obra capital que va provocar una sotragada damunt els paràmetres que circulaven per comprendre i interpretar la realitat valenciana i, per extensió, el fenomen de la catalanitat, al qual fenomen, per cert, va fer una contribució difícil de superar. Així doncs, en homenatge a l'esdeveniment que constituï la publicació de *Nosaltres els valencians*, la primavera de 1962 per part d'Edicions 62, i alhora com a invitació a mantenir oberta a la lectura i al debat la vasta producció literària del pensador de Sueca, l'any 2012 fou declarat Any Joan Fuster.

I a fe que l'efemèride fou commemorada en termes que podem considerar admirables, mitjançant actes de naturalesa ben variada, amb la participació de sectors socials força diversificats i que, en definitiva, van durar l'any sencer i van estendre's arreu de les comarques valencianes, de l'àmbit catalanoparlant, si més no. Naturalment, l'Any Fuster es projectà també fora del País Valencià. La vasta programació de l'any comprengué actes acadèmics (conferències, taules rodones i presentació de llibres, per esmentar-ne alguns de significatius), iniciatives de dinamització cultural (concerts, trobades d'escriptors, maratons de lectura o projecció del documental *Ser Joan Fuster*), l'exposició monogràfica sobre l'homenatjat, publicacions, etc.

L'Any Fuster obria les portes a la Universitat de València el 16 de febrer, en una sessió que hi organitzà la Càtedra Fuster i que constava d'una taula rodona sobre els 50 anys de *Nosaltres els valencians* (coordinada pel professor Ferran Carbó, hi participaren els professors Joaquim Molas, Antoni Furió i Vicent Pitarch) i de la inauguració de l'exposició «Joan Fuster. *Nosaltres els valencians*. 1962-2012», comissionada per Francesc Pérez i Moragón. Posteriorment, l'exposició va continuar visitant diversos municipis, com ara Ontinyent, Castelló de la Plana, Sueca o Barcelona.